
Reflektert og kritisk om forskningsjournalistikk

BOKOVERSIKT

Kulturelt er det et stykke fra Akersgata til Institutt for astrofysikk, konstaterer forfatteren – selv forsker ved journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo. ”Det opplyste forskerfellesskapet” står i kontrast til mediernes polarisering og konfliktsøking, skriver han.

Skal da forskningsjournalister jatte med, beklage forfallet og forsikre sine intervjuobjekter med at de skal gjøre sitt beste for å fremstille saken slik at kildene blir tilfreds med resultatet? spør Harald Hornmoen. Med bakgrunn blant annet som redaktør av *Apollon*, forskningsmagasinet som utgis av Universitetet i Oslo, er svaret nei.

Dette blir begrunnet på en nyansert og solid måte i boken. Forskere besitter og håndterer kunnskap som direkte kan påvirke samfunnsplanleggingen, vår helse og verdensbilde. Journalistene bør derfor innta det samme kildekritiske perspektivet som ellers, når de skal skrive om dette feltet.

Til sjuende og sist dreier all skriftlig kommunikasjon seg om å skape leserengasjement. Forskere så vel som journalister har derfor mye å hente fra Hornmoen, som reflekterer og bevisstgjør leseren på hvordan man kan gjøre samarbeidsklimaet bedre i en tid hvor både forsker- og journaliststereotypene florerer. Ved norske universiteter har forskerne en lovfestet formidlingsplikt. For å beholde kontrollen velger enkelte å publisere sitt stoff i kronikk eller kommentarartikler, foruten i anerkjente tidsskrifter hvor det er fagfelleevaluering (peer review). Samtidig har forskningsmiljøene en økende bevissthet om hvordan dagspresse, tv og etermedier er kanal til bevilgende instansers pengepott. Enkelte forskningsinstitusjoner (for eksempel MATFORSK) har rutineplan i 13 punkter for hvordan mediekontakten skal være for de ansatte.

Problemet i dag er medienes tendens til å fungere som ren formidlingstjeneste for forskningsinstitusjonene. ”Nyere forskning har vist . . .” er frasen over alle fraser og en klisje som skjuler mye. Foruten å tilsløre fruktbar uenighet, sementerer det oppfatningen av forskningen som en stor, objektiv virksomhet med fastslåtte sannheter.

Forfatteren gir en grundig fremstilling av de ulike oppgavene som påligger en offensiv og selvstendig journalist. Krydret med en rekke eksempler gir Hornmoen konkrete forslag til hvordan man kan håndtere situasjonen, og derigjennom hvilke krav som skal stilles til forskningsjournalisten: Grundige forberedelser, åpenhet, sokratisk dialog og kritisk mottrykk, er sentrale stikkord.

Bokens målgruppe er først og fremst journalister. Samtidig er her oversiktlig og godt formidlet stoff for enhver som er opptatt av skriftlig kommunikasjon. Hornmoen skriver for den kresne leser, uten å bli verken lettvent eller overfladisk. Her er egne kapitler viet vitenskapshistorie og -teori, særpreg ved naturvitenskap, humaniora og samfunnsvitenskap, fremstilling av vitenskapsidealer før og nå, evalueringskriterier og utviklingstrekk i norsk forskningspolitikk. Slik kan boken være tjenlig som nyttig repetisjon i en hverdag preget av spisskompetent virksomhet, men hvor kultur og egne verdier i aller høyeste grad preger retning for valg av oppgaver. I tillegg kan boken ha verdi for forskere som ønsker ideer til stilistiske virkemidler og hvordan man forholder seg til autorative kilder.

Boken ser forskningen i perspektiv og sammenheng. Samtidig utviser den en sunn skepsis, ikke minst overfor de begrensinger journalisten stiller med.

KariRonge

Tidsskriftet

Publisert: 20. juni 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. juli 2026.